

בבית המשפט העליון

רע"א 6315/18

לפני: כבוד השופט ע' גרוסקופף

המבקשות: 1. חב' ג'י אס בניה בע"מ
2. חב' ג' בי אס יזמות בע"מ

נגד

המשיב: מנהל מע"מ לוד

בקשת רשות ערעור ובקשה לעיכוב ביצוע של החלטת בית המשפט המחוזי מרכז בלוד מיום 15.8.2018 בע"מ 65700-02-18 שניתנה על ידי כב' השופט אבי גורמן

בשם המבקשות: עו"ד יעקב קסטל

החלטה

לפניי בקשת רשות ערעור על החלטת בית המשפט המחוזי מרכז בלוד (כבוד השופט אבי גורמן) בע"מ 65700-02-18 מיום 15.8.2018. במסגרת ההחלטה, הורה בית המשפט כי על המבקשות להפקיד ערובה בסך של 20,000 ש"ח כל אחת לצורך הבטחת הוצאות המשיב בהליך. בצד בקשת רשות הערעור התבקש גם צו לעיכוב ביצוע החלטת בית המשפט קמא.

רקע והליכים קודמים

1. המבקשת 1 היא חברה העוסקת בבנייה ומניותיה מוחזקות בידי המבקשת 2 (להלן, יכוננו יחדיו: "המבקשות"). ביום 28.2.2018 הגישו המבקשות ערעורים על שלוש החלטות של המשיב: הטלת כפל מס תשומות מכוח סעיף 50(א1) לחוק מס ערך מוסף, התשל"ו-1975 (להלן: "חוק מע"מ"); פסילת ספריהן של המבקשות מכוח סעיף 77(ב) לחוק מע"מ; והטלת קנס מכוח סעיף 95 לחוק מע"מ.

2. ביום 5.7.2018 הגיש המשיב בקשה להפקדת ערובה על ידי המבקשות, וזאת נוכח מצבן הכלכלי הרעוע. לפי המשיב, החל משנת 2017 המבקשות נעדרות פעילות עסקית, ובהתאם למידע המצוי ברשותו אין בבעלותן נכסים מהם ניתן להיפרע בעתיד. לאור זאת, קיים חשש כי אם יידחו הערעורים, וייקבע חיוב בהוצאות לטובת המשיב, קיים חשש כי לא ניתן יהיה להיפרע מהמבקשות. עוד טוען המשיב כי יש בידיו ראיות המעידות כי סיכויי הערעורים אינם גבוהים.

החלטת בית המשפט קמא

3. בית המשפט קמא קבע כי המבקשות לא הצליחו לסתור את טענות המשיב באשר למצבן הכלכלי הקשה, ולכן לא מתקיימות נסיבות מיוחדות המצדיקות הימנעות מחיוב בהפקדת ערובה להוצאות לפי סעיף 353א לחוק החברות, תשנ"ט-1999 (להלן: "חוק החברות"). באשר לסיכויי הערעורים נקבע כי אמנם ניתן להניח שלא מדובר בערעורי סרק אך הסיכויים אינם גבוהים במיוחד באופן שמצדיק הימנעות מוחלטת מהטלת ערובה.

לצד האמור, הדגיש בית המשפט קמא כי בכל הנוגע לגובה הערובה, יש לנקוט בגישה מקלה יותר בערעורי מס, ולהימנע מקביעת ערובה בסכום גבוה שיש בו כדי למנוע גישה לערכאות. לפיכך נקבע כי המבקשות יפקידו סכום של 20,000 כל אחת לצורך הבטחת הוצאות המשיב.

מכאן בקשת רשות הערעור שלפניי.

תמצית בקשת רשות הערעור

4. המבקשות טוענות כי שגה בית המשפט קמא בהחלטתו. לגישתן, בערעורי מס אין חובה להפקיד ערובה לפי סעיף 353א לחוק החברות, ובפרט לא בערעור המתייחס להטלת כפל מס וקנס. עמדה זו הן משתיתות על שתי טענות מרכזיות: הראשונה, כי הפקדת ערובה לפי סעיף 353א לחוק החברות מוטלת על תובעים בלבד, בעוד בערעורי מס מעמדם האמיתי של נישומים הוא כשל "נתבעים" משום שהם נגררים לבית המשפט בעל כורחם כדי להתגונן מפני רשות המס, שאם לא יעשו כן תהפוך השומה שהטיל עליהם לסופית; הטענה השנייה של המבקשות היא כי הליך ערעור על הטלת כפל מס וקנס דומה להליך מעין-פלילי ולכן יש להימנע מהטלת ערובה.

5. להשלמת התמונה יצוין כי ביום 13.9.2018, מועד ההפקדה שנקבע בהחלטת בית המשפט קמא מיום 15.8.2018, הגישו המבקשות, באמצעות בא כוחן, בקשה לעיכוב ביצוע ההפקדה האמורה.

דיון והכרעה

6. לאחר שעיינתי בהחלטת בית המשפט קמא ובבקשת רשות הערעור, הגעתי למסקנה כי דין הבקשה להידחות, אף ללא צורך בתגובת המשיב.

7. ככלל, ערכאת ערעור איננה נוטה להתערב בהחלטה על חיוב חברה-תובעת בהפקדת ערובה להוצאות הנתבע, ולערכאה הדיונית נתון שיקול דעת רחב בעניין זה (ע"א 7193/13 ש.א. פתרון בע"מ ואח' נ' ברנע ואח', פסקה 15 (22.9.2014)). סבורני כי המקרה דנן אינו בא בגדר אותם מקרים חריגים המצדיקים התערבות.

8. למעלה מן הצורך יצוין כי גם לגופו של עניין לא ראיתי מקום להתערב בהחלטת בית משפט קמא.

9. ככל שהדברים נוגעים לתחולת סעיף 353 לחוק החברות על ערעורי מס הרי, כפי שציין בית המשפט קמא, טענה דומה לזו של המבקשות הועלתה בעבר בפני בית משפט זה, במסגרת דיונית דומה (רע"א 5013/15 ג'ורדאל בע"מ נ' מנהל מע"מ באר שבע (27.12.2015)). השופט נעם סולברג מצא לנכון לציין כי "מבלי לקבוע מסמרות באשר להיקף תחולתה של הוראת סעיף 353 לחוק, סבורני כי יש טעם טוב והיגיון רב בעצם החלת הוראה זו על ערעורי מס (כמו גם על הליכים נוספים שעניינם תקיפה של החלטת רשות מנהלית), ודומה כי בנקודה זו לא ניטשת מחלוקת בין המותבים השונים בבתי המשפט המחוזיים (בניגוד לאמור בבקשה)" (שם, פסקה 13). אין לי אלא להצטרף לדברים אלה. הפרשנות לפיה סעיף 353 לחוק החברות אינו חל ביחס לעתירות מנהליות או לערעורי מס היא פרשנות דחוקה מבחינה לשונית, שאינה הולמת את תכלית הוראת החוק, וממילא קשה לקבלה.

10. ביחס להפעלת הסמכות הרי שכידוע, בבקשה לצוות על חברה המגישה תביעה להפקיד ערובה מכוח הוראות סעיף 353 לחוק החברות הכלל הוא כי יש לחייב את החברה-התובעת במתן ערובה לתשלום הוצאות הנתבע אם יזכה בדיון, אלא בהתקיים אחד משניים: בית המשפט סבר כי נסיבות העניין אינן מצדיקות את חיוב החברה במתן

ערובה; או אם החברה הוכיחה כי יש ביכולתה לשאת בהוצאות הנתבע אם יזכה בדין (רע"א 10905/07 נאות ואזיט מלונות בע"מ נ' זיסר, פסקה 6 (13.7.2008)). הנטל להוכיח כי יש הצדקה לפטור את החברה-התובעת מהפקדת ערובה מוטל על כתפיה. בענייננו, המבקשות לא טענו לפני בית המשפט קמא וגם לא בבקשה לפניי כי מצבן הכלכלי איננו רעוע כפי שהציג המשיב וכי יש ביכולתן לשאת בהוצאות המשיב אם תדחה התביעה שהגישו נגדו.

11. טענתן העיקרית של המבקשות היא כי מאחר שהן אלו שנגררו להליך על ידי המשיב, הרי שיש לראות בהן כ"נתבעות" ומכאן שאין להטיל עליהן הוצאות. ואולם, תכליתו של סעיף 353א לחוק החברות היא להפיג את החשש שמא נתבע שזכה בדין לא יוכל להיפרע בגין הוצאותיו מתובעת המסתרת מאחורי ישות משפטית ערטילאית נטולת נכסים (ראו: שם; אורי גורן סוגיות בסדר דין אזרחי 684 (מהדורה שתיים עשרה, 2015)). דומה שבטענת המבקשות אין כדי ליתן מענה לחשש זה. זאת ועוד, גם בעניינים אזרחיים מגיש התביעה עשוי להיות חייב שנגרר להליך בשל פעולה של הנושה. כך, למשל, כשהנושה מממש ערבות בנקאית שהופקדה בידיו או מבצע קיזוז. פשיטא כי במצבים אלה עשוי בית המשפט לחייב תובעים-חייבים שנאלצו לנקוט הליך משפטי כדי לכפור בחבותם בהפקדת ערובה להוצאות, ככל שהנסיבות מצדיקות זאת. לאור האמור, לא ראיתי כי נפל פגם בשיקול דעתו של בית המשפט קמא ביחס לעצם ההחלטה לחייב בהפקדת ערובה להוצאות.

12. ביחס לקביעת סכום הערובה, הרי שמקובלת עליי גישת בית המשפט קמא לפיה יש לנהוג במתינות בעת קביעת גובה הערובה בהליכים שעניינם ערעורי מס, באותם מקרים בהם מתקיימת הצדקה לחייב בהפקדתה, וזאת בשים לב למהותם הדיונית של ערעורי המס, ולכך שהנישום הוא חייב המממש את זכותו להעמיד למבחן שיפוטי את החבות שרשות המס מבקשת להשית עליו מכוח הדין.

סכום הערובה שנקבע במקרה דנן, 20,000 ש"ח עבור כל אחת, הוא מידתי ומאזן באופן ראוי בין כלל השיקולים הצריכים לעניין (ראו: רע"א 10376/07 ל. 1 הנדסה ממוחשבת בע"מ נ' בנק הפועלים בע"מ, פסקה 13 (11.2.2009)); רע"א 7496/15 אור בנמל בתל אביב הקטנה בע"מ נ' צפון הירקון תל אביב בע"מ, פסקאות 4-5 (14.2.2016)).

13. לאור האמור דין בקשת רשות הערעור והבקשה לעיכוב ביצוע להידחות. משלא נתבקשה תשובת המשיב, אין צו להוצאות.

ניתנה היום, כ"ח בתשרי התשע"ט (7.10.2018).

ש ו פ ט